

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ

« _____ » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Радіожурналістика

спеціальності:
освітнього рівня
освітньої програми:

061 Журналістика
першого (бакалаврського)
061.00.01 Журналістика

Київ – 2023

Розробник: Вячеслав КОЗАК, старший викладач кафедри журналістики та нових медіа

Викладач: Вячеслав КОЗАК, старший викладач кафедри журналістики та нових медіа

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри журналістики та нових медіа

Протокол від 29 серпня 2023 р. № 1

Завідувач кафедри _____ Інга ПОГРЕБНЯК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 28 серпня 2023 р.

Гарант освітньої-професійної програми _____ Володимир ГРИСЮК

Робочу програму перевірено

Заступник декана

Факультету журналістики _____ Вікторія СОШИНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № _____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
Радіожурналістика				
	Денна		Заочна 061.00.01. Журналістика	
Вид дисципліни	обов'язкова		обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська		українська	
Курс	2		2	
Семестр	3	4	3	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	2	2	2
Обсяг кредитів	4		4	
Обсяг годин, зокрема	120		120	
Аудиторні	28	28	8	8
модульний контроль	4	4	-	
семестровий контроль	30		-	
самостійна робота	10	16	52	52
форма семестрового контролю	Іспит		Іспит	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу «Радіожурналістика» є надання студентам теоретичних знань і практичних навичок підготовки і створення радіопрограм. Насамперед, вивчення особливостей підготовки матеріалів для радіо, специфіки жанрів, форматів, мовних, стилістичних та технічних засобів їх оформлення, а також вироблення практичних навичок в підготовці до ефіру радіопрограм, відповідно до сучасних стандартів і вимог. **Завдання навчального курсу** - познайомити студентів з редакційним процесом, із специфікою радіожурналістики, її жанрами, форматами, виражальними засобами і стилістикою радіомовлення. Навчити студентів готувати інформаційні повідомлення, інтерв'ю, репортажі, радіофільми, створювати власні авторські програми, працювати в прямому ефірі, з фактичним матеріалом, перевіряти його, орієнтуватися у форматах радіостанцій, розпізнавати типові помилки в діяльності журналіста та знати шляхи їх усунення. Працювати з технікою (диктофон, мікрофон, навушники). Студенти повинні оволодіти правилами озвучення текстів для радіоефіру, звернути особливу увагу на інтонацію, навчитися розставляти логічні наголоси, самостійно створювати сюжети та радіопередачі.

Студенти повинні ознайомитися з технічним обладнанням на базі навчальної студії, з комп'ютерним монтажем, зведенням запису, накладання інтершумів, музики. Програма курсу передбачає відвідування практичних занять, виконання завдань поточного контролю, а також активні форми навчання (тести, спілкування зі знаковими радіожурналістами України, дискусії). Передбачається робота в навчальній студії, де студенти можуть втілити отримані практичні знання, редагувати і записувати підготовлені власні матеріали, відчути, як працює живий текст.

Також серед завдань – аналіз програм провідних українських радіостанцій: Українського радіо, Радіо «Промінь», Радіо НВ, Хіт ФМ, Армія ФМ, «Наше радіо», «Мелодія» та кращих зразків всесвітньовідомого суспільного мовника - ВВС, робота якого вважається еталоном. Ознайомитися з новими тенденціями на радіо, зокрема, з цифровою трансформацією, діджитал радіо, подкастами, стрімінгом, мультимедійними платформами, взаємодія з цільовою аудиторією в соціальних мережах. Оскільки радіо еволюціонує, адаптуючись до сучасних технологій і потреб слухачів. Відвідати студії «UA:Українське радіо» та «UA:Промінь», запросити на майстер – клас відомих журналістів, ведучих програм, редакторів рейтингових українських радіостанцій.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Курс «Радіожурналістика» досить динамічний і насинений. У результаті "повного занурення" у його вивчення студенти отримають наступні знання та навички:

- впевнено орієнтуватимуться в сучасному радіопросторі України, легко визначатимуть спектр і формат радіостанцій, їх мету, завдання і зможуть вирішити, де найкраще реалізувати свої знання та вміння на практиці;
- матимуть повні і чіткі знання всього циклу підготовки матеріалу до етеру, зможуть підключатися до роботи над ним на будь-якому етапі – від збору потрібної інформації, монтажу до виходу в етер;
- вмітимуть готувати підводки до матеріалів, інформаційні повідомлення, репортажі, інтерв'ю, коментарі, радіофільми на радіо;
- вільно володітимуть навичками усіх типів редакторського аналізу матеріалу від ознайомчого до докладної рецензії, набудуть вміння "чути" текст;
- вмітимуть працювати з технічними засобами та цифровими технологіями радіостанцій, а також знатимуть як правильно сидіти перед мікрофоном у студії;
- орієнтуватимуться в жанрах радіожурналістики, форматах радіопередач;
- знатимуть основні методи нейрокопірайтингу, схеми інформаційних маніпуляцій, розпізнавати фейки і зможуть професійно запобігати, протидіяти їм;
- знатимуть стандарти мовлення і етичні засади інформаційної діяльності;
- розумітимуть глобальні можливості та потенціал радіо;
- підготують до ефіру пілотний випуск авторської радіопрограми у Навчальній лабораторії радіомовлення і презентують в ефірі студентського Radio BG.

Вивчення курсу формує у студентів освітньої програми 061.00.01.

Журналістика такі компетентності:

загальні

- ЗК 11 – здатність спілкуватися державною мовою;

фахові

- ФК2 – здатність формувати інформаційний контент,
- ФК3 – здатність створювати медіапродукт,
- ФК4 – здатність організувати й контролювати командну професійну діяльність,

- **ФК5** – здатність ефективно просувати створений медіапродукт,
- **ФК6** – здатність до провадження безпечної медіадіяльності,
- **ФК8** – здатність працювати в команді, редакційному колективі, володіти соціальними навичками.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Вивчення курсу «*Радіожурналістика*» передбачає такі програмні результати для студентів освітньої програми 061.00.01. *Журналістика*:

- **ПРН6** – планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків,
- **ПРН8** – виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань,
- **ПРН9** – оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов’язків членів суспільства, представників громадянського суспільства,
- **ПРН10** - оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень
- **ПРН11** – вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою,
- **ПРН12** - вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, іноземною мовою,
- **ПРН13** – передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук,
- **ПРН16** – планувати свою роботу та роботу колег, спрямовану на генерування інформаційного контенту, так і створення медіапродукту, а також його промоцію
- **ПРН18** – використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів	Розподіл годин між видами робіт					
	Аудиторні					Самостійна
	Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Радіо як різновид ЗМІ						
<p><i>Тема 1.</i> Вступ. Предмет, мета й завдання навчальної дисципліни "Радіожурналістика". Історія Українського радіо. Роль радіо в сучасному медіапросторі. Робота журналістів в умовах війни. Відповідальність перед слухачами. Вплив журналістських матеріалів на аудиторію радіо. Радіопостановка «Війна світів» за твором Г. Уелса на радіостанції CBS 30 жовтня 1938 року. Радіопаніка. Фальсифікація дійсності. Коні Чанг і Ньют Грингич. Конфлікт журналіста і політика. Як уникати конфліктів?</p>	2	2				
<p><i>Тема 2.</i> Аналіз роботи сучасних українських радіостанцій, сітки мовлення радіостанцій розмовних та музичних форматів. Програмування ефіру. Нові тенденції – діджитал, подкасти і стрімінги на радіо.</p>	4			2		2
<p><i>Тема 3.</i> Вимоги до радійних текстів. Чіткість, ясність, простота. Редакторська</p>	4	2		2		

робота над текстом. Пунктуація. Наголоси. Цитати. Цифри. Аббревіатура.							
<i>Тема 4.</i> Робота зі звуком. Редагування й монтаж. Технічні засоби, цифрові технології та комп'ютерні програми для роботи на радіо. Програмне забезпечення для редагування аудіо матеріалів. Audacity - базова безкоштовна програма з мінімумом функціоналу, для початківців. Vegas Pro (професійний інструмент для аудіо та відео монтажу від Sony). Cubase	6				4		2
Модульний контроль	2						
Разом	18	4		2	6		4
Змістовий модуль II.							
Новини на радіо. Основні принципи та правила підготовки							
<i>Тема 5.</i> Новини на радіо. Інформаційні жанри. Професійні стандарти новинної журналістики. Баланс. Точність. Нейтральність. Досвід ВВС.	4	2		2			
<i>Тема 6.</i> Основні джерела радіоповідомлень. Як знайти факти? Критерії. Ознаки новини. Перевірка фактів. Методи збирання інформації. Соціальні мережі, як джерело інформації.	4	2		2			
<i>Тема 7.</i> Новинні повідомлення. Вимоги до хронікального і розгорнутого інформаційного повідомлення. Принцип "перевернутої піраміди". Перше речення. Правило шести запитань. Посилання на джерело. Бекграунд новин. Тривалість інформаційного повідомлення.	6				4		2
<i>Тема 8.</i> Верстка інформаційних випусків. Принципи і види верстки. Умови побудови випуску. Подання інформації від найважливішого і найскладнішого до	8				4		4

менш важливого і найпростішого. Оптимальне використання коротких і довгих матеріалів. Тематична єдність. Використання синхронів, їх запис і монтаж.							
Модульний контроль	2						
Разом	24	4		4	8		6
Змістовий модуль III. Інформаційні та аналітичні радіожанри							
<i>Тема 9.</i> Інтерв'ю на радіо. Три основні типи інтерв'ю: подієве (інформаційне), проблемне, портретне. Формат інтерв'ю. «Золоті» правила ведення інтерв'ю Робіна Дея. Особливості запису інтерв'ю на вулиці. Vox populi (голос народу).	8	2		2	2		2
<i>Тема 10.</i> Репортаж та його різновиди. Репортаж з місця події. Як готувати? Структура репортажу. Підводка, нарація, стенд-ап, синхрони та звуковий фон (інтершум). Репортаж у прямому ефірі. Специфіка. Мова. Темп.	8	2		2	2		2
<i>Тема 11.</i> Загальна характеристика аналітичних радіожанрів. Головні ознаки. Особливості радіокореспонденції, радіобесіди, радіокоментаря, радіоогляду, дискусії, журналістського розслідування. Оцінка фактів, узагальнення, експертний аналіз події.	8				4		4
Модульний контроль	2						
Разом	26	4		4	8		8
Змістовий модуль IV. Аналітичні та художньо-публіцистичні програми на радіо							

<i>Тема 12.</i> Загальна характеристика. Радіонарис. Радіозамальовка. Радіофільм. Радіокомпозиція. Есе. Оригінальна радіодрама. Специфіка. Основні ознаки журналістської публіцистики. Типові помилки журналістів – початківців, які готують художньо- публіцистичні програми.	8	2		2	2		2
<i>Тема 13.</i> Радіофільм – тривалість, елементи, документальна основа. Жанрові ознаки радіофільму. Етапи підготовки. Майстер – клас журналістки, автора 20 радіофільмів про знакових українців Неллі Даниленко. Цикл «Світочі епохи».	6			2	2		2
<i>Тема 14.</i> Авторська програма на радіо. Формат, особливості, ідея. Програма Юрія Шаповала на Українському радіо «Мить історії». Пілотний випуск авторської радіопередачі. Написання тексту для начитування, редагування, монтажний план.	6				2		4
Модульний контроль	2						
Разом	22	2		4	6		8
Семестровий контроль	30						
Разом за навчальним планом	120	14		14	28		26

**5.2. Тематичний план для заочної
форми навчання 061.00.01. Журналістика**

Назви змістових модулів	Розподіл годин між видами робіт					
	Аудиторні					Самостійна
	Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль І. Радіо як різновид ЗМІ						
<p><i>Тема 1.</i> Вступ. Предмет, мета й завдання навчальної дисципліни "Радіожурналістика". Історія Українського радіо. Роль радіо в сучасному медіапросторі. Робота журналістів в умовах війни. Відповідальність перед слухачами. Вплив журналістських матеріалів на аудиторію радіо. Радіопостановка «Війна світів» за твором Г. Уелса на радіостанції CBS 30 жовтня 1938 року. Радіопаніка. Фальсифікація дійсності. Коні Чанг і Ньют Грингич. Конфлікт журналіста і політика. Як уникати конфліктів?</p>	8	2				6
<p><i>Тема 2.</i> Аналіз роботи сучасних українських радіостанцій, сітки мовлення радіостанцій розмовних та музичних форматів. Програмування ефіру. Нові тенденції – діджитал, подкасти і стрімінги на радіо.</p>	6					6
<p><i>Тема 3.</i> Вимоги до радійних текстів. Чіткість, ясність, простота. Редакторська робота над текстом. Пунктуація.</p>	8			2		6

Наголоси. Цитати. Цифри. Аббревіатура.							
<i>Тема 4.</i> Робота зі звуком. Редагування й монтаж. Технічні засоби, цифрові технології та комп'ютерні програми для роботи на радіо. Програмне забезпечення для редагування аудіо матеріалів. Audacity - базова безкоштовна програма з мінімумом функціоналу, для початківців. Vegas Pro (професійний інструмент для аудіо та відео монтажу від Sony). Cubase.	8						8
Разом	30	2			2		26
Змістовий модуль II.							
Новини на радіо. Основні принципи та правила підготовки							
<i>Тема 5.</i> Новини на радіо. Інформаційні жанри. Професійні стандарти новинної журналістики. Баланс. Точність. Нейтральність. Досвід ВВС.	8				2		6
<i>Тема 6.</i> Основні джерела радіоповідомлень. Як знайти факти? Критерії. Ознаки новини. Перевірка фактів. Методи збирання інформації. Соціальні мережі як джерело інформації.	6						6
<i>Тема 7.</i> Новинні повідомлення. Вимоги до хронікального і розгорнутого інформаційного повідомлення. Принцип "перевернутої піраміди". Перше речення. Правило шести запитань. Посилання на джерело. Бекграунд новин. Тривалість інформаційного повідомлення.	6						6
<i>Тема 8.</i> Верстка інформаційних випусків. Принципи і види верстки. Умови побудови випуску. Подання інформації від найважливішого і найскладнішого до менш важливого і найпростішого. Оптимальне використання коротких і	10				2		8

довгих матеріалів. Тематична єдність. Використання синхронів, їх запис і монтаж.							
Разом	30				4		26
Змістовий модуль III. Інформаційні й аналітичні радіожанри							
<i>Тема 9.</i> Інтерв'ю на радіо. Три основні типи інтерв'ю: подієве (інформаційне), проблемне, портретне. Формат інтерв'ю. «Золоті» правила ведення інтерв'ю Робіна Дея. Особливості запису інтерв'ю на вулиці. Vox populi (голос народу).	10				2		8
<i>Тема 10.</i> Репортаж та його різновиди. Основні жанрові особливості радіорепортажу. Репортаж з місця події. Структура репортажу. Підводка, нарація, стенд-ап, синхрони та звуковий фон (інтершум). Репортаж у прямому ефірі. Специфіка. Мова. Темп.	10				2		8
<i>Тема 11.</i> Загальна характеристика аналітичних радіожанрів. Головні ознаки. Особливості радіокореспонденції, радіобесіди, радіокоментаря, радіоогляду, дискусії, журналістського розслідування. Оцінка фактів, узагальнення, експертний аналіз події.	10						10
Разом	30				4		26
Змістовий модуль IV.							
Аналітичні та художньо-публіцистичні програми на радіо							
<i>Тема 12.</i> Загальна характеристика. Радіонарис. Радіозамальовка. Радіофільм. Радіокомпозиція. Есе. Оригінальна радіодрама. Специфіка. Основні ознаки	10				2		8

журналістської публіцистики. Типові помилки журналістів – початківців, які готують художньо- публіцистичні програми.							
<i>Тема 13.</i> Радіофільм – тривалість, елементи, документальна основа. Жанрові ознаки радіофільму. Етапи підготовки. Як працювати над радіофільмом. Майстер – клас журналістки, автора 20 радіофільмів про знакових українців Неллі Даниленко.	10				2		8
<i>Тема 14.</i> Авторська програма на радіо. Формат, особливості, ідея. Програма Юрія Шаповала на Українському радіо «Мить історії». Пілотний випуск авторської радіопередачі. Написання тексту для начитування, редагування, монтажний план.	10						10
Разом	30			2	2		26
Семестровий контроль							
Разом за навчальним планом	120	2		2	12		104

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I Радіо як різновид ЗМІ

Лекція 1. Вступ. Предмет, мета й завдання навчальної дисципліни "Радіожурналістика".

Історія радіо. Створення ВВС. Етапи розвитку української радіожурналістики. Відповідальність журналістів перед слухачами. Радіопостановка «Війна світів» за твором Г. Уелса на радіостанції CBS 30 жовтня 1938 року. Радіопаніка. Фальсифікація дійсності. Скандал відомої журналістки телеканалу CBS Коні Чанг і спікера представників США Ньюта Грингича. Чому Коні втратила роботу? Як журналістам уникати конфліктів?

Типи слухання радіо . Пошукове, зосереджене, вибіркове, фонове.

Сучасний радіопростір в Україні – стан та тенденції. Роль радіо в сучасному медіапросторі. Робота журналістів в умовах війни. Аналіз роботи сучасних українських радіостанцій, сітки мовлення. Формати.

Розмовні радіостанції – All News/ Talk (Українське радіо, Радіо НВ , Громадське радіо, «All Sport», «College», «Financial», «Ethnic Radio»). Музичні формати радіостанцій («Jazz FM», Kiss FM, «European Hit Radio», «Herd of Rock», «Classic Rock», «Retro», «Nostalgia»). Плей – ліст. Музичне програмування. Принципи програмування добового мовлення. Ритміка мовлення в залежності від часу виходу програми в ефір (ранкове, денне, вечірнє, нічне мовлення).

Розмовно-музичні формати(«Армія ФМ», «Хіт ФМ», Радіо «Промінь», Радіо «Культура»). Суспільне мовлення.

Нові тенденції – діджітал, подкасти і стрімінги на радіо.

Література: 2, 3, 8, 9, 10.

Лабораторна №1. Формати радіостанцій. Написати концепцію радіостанції будь – якого формату. (2 год.)

Лекція 2. Специфіка радіомовлення і виражальні засоби. (2 год.)

Особливості радіомовлення. Звук. Голос. Музика. Фоновість.

Виражальні засоби радіо: а)природні, б) технічні.

Природні виражальні засоби: усне слово, темп мовлення, паузи, логічні наголоси, тембр голосу, інтонація, сила звуку, шуми, музика, інтершуми.

Технічні: монтаж, голосовий грим.

Що таке синхрони? Для чого вони?

Підводки. Ноок (гачок). Як заволодіти увагою слухача?

Література: 3, 4, 5, 8, 9.

Практична робота №1. Вимоги до радійних текстів: чіткість, ясність, простота. Уникання надміру чисел, абревіатур, повторів. Точність, достовірність, відокремлення фактів від коментарів, оперативність, баланс.

Інтершуми. Визначити тему матеріалу і записати кілька інтершумів, які допоможуть краще її розкрити. (2 год.)

Лабораторна №2-3. Технічні засоби, цифрові технології та комп'ютерні програми для роботи на радіо. Програмне забезпечення для редагування аудіо матеріалів. Audacity - базова безкоштовна програма з мінімумом функціоналу, для початківців. Vegas Pro (професійний інструмент для аудіо та відео монтажу від Sony). Cubase.

Етапи редагування радіопрограм: авторський, редакційний, записувальний, монтувальний, підсумковий.

Робота зі звуком. Записати коротку розмову, відредагувати та зробити монтаж матеріалу. Викинути зайве.

(4 год.)

Змістовий модуль II.

Новини на радіо. Основні принципи та правила підготовки

Лекція 3. Жанри радіожурналістики. (2 год.)

Інформаційні жанри радіожурналістики.

Як пишуться новини на радіо. Основні джерела радіоповідомлень. Ознаки новин. Методи збирання інформації. Соціальні медіа, як джерело інформації. Оперативне сповіщення слухачів про важливу подію. Як готувати новини на міжнародну тематику. Діяльність і тематика матеріалів власних кореспондентів радіо за кордоном. Факт - чекінг. Верифікація повідомлень.

Особливості роботи інформаційних служб радіо. News House на Суспільному.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 8, 11.

Практична робота №2. Підводки у випуску новин. Вимоги до підводки. Як ведучий студії представляє матеріал кореспондента або пряме включення. (2 год.)

Практична робота №3. Основні джерела радіоповідомлень. Об'єктивність і баланс. Верифікація повідомлень. Боротьба з фейками. (2 год.)

Лабораторна №4-5. Інформаційне повідомлення. Вимоги до новини на радіо. Принцип "перевернутої піраміди". Перше речення. Посилання на джерело. Бекграунд. Типові помилки в інформаційних повідомленнях. (4 год.)

Лабораторна №6-7. Верстка новин в інформаційних випусках. Подання інформації від найважливішого і найскладнішого до менш важливого і найпростішого. Принципи і види верстки. Використання синхронів, їх запис і монтаж. (4 год.)

Змістовий модуль III Інформаційні та аналітичні радіожанри

Лекція 4. Інтерв'ю та його різновиди. (2 год.)

Мистецтво ведення інтерв'ю. Етапи підготовки. Три основні типи інтерв'ю: подієве (інформаційне), проблемне, портретне. Чи потрібен питальник, якщо ви не Ларі Кінг? Як розговорити співрозмовника? Чи варто журналісту тиснути на гостя студії? Особливості проведення інтерв'ю у прямому ефірі. «Золоті» правила ведення інтерв'ю британського журналіста Робіна Дея.

Особливості запису інтерв'ю на вулиці. Vox populi (голос народу).

Література: 1, 2, 3, 4, 8, 11.

Лекція 5. Репортаж та його різновиди (2 год.)

Різновиди репортажу: прямоефірний, змонтований інформаційний і проблемний. Основні жанрові особливості радіорепортажу: подієвість, оперативність, динамічність, активна роль автора, емоційність. Репортаж з місця події. Як готувати? Що необхідно знати перед тим, як виїхати на подію?

Структура репортажу. Підводка, мова, нарація, стенд-ап, синхрони та звуковий фон.

Репортаж у прямому ефірі. Специфіка. Мова. Темп.

Література: 1, 2, 3, 4, 8, 11.

Практична робота №4. Інтерв'ю та його різновиди. Підготувати портретне інтерв'ю. (2 год.)

Практична робота №5. Репортаж та його різновиди. Підготувати репортаж з місця події. Монтаж. Інтершуми. Vox populi (2 год.)

Лабораторна №8. Інтерв'ю та його різновиди. Чим відрізняється інформаційне інтерв'ю від аналітичного? (2 год.)

Лабораторна №9. Репортаж та його різновиди (2 год.) Підготувати кілька підводок студії до проблемного репортажу власного кореспондента, який перебуває на місці події.

Лабораторна №10-11. Аналітичний радіокоментар. Журналістське розслідування (4 год.) Підготуйте аналітичний коментар на актуальну тему.

Змістовий модуль IV

Аналітичні та художньо-публіцистичні програми на радіо

Лекція 6. Загальна характеристика художньо – публіцистичних жанрів (радіонарис, радіофільм, замальовка, радіофел’єтон та інші. Радіофільм – тривалість, елементи, документальна основа. Майстер – клас журналістки, автора 20 радіофільмів про знакових українців Неллі Даниленко. Цикл «Світочі епохи». *(2 год)*

Література: 2, 3, 4, 5, 8, 12.

Лекція 7. Авторська програма на радіо. Формат, особливості, ідея. Впізнаваність та відповідальність автора. Програма Юрія Шаповала на Українському радіо «Мить історії». Архівні авторські програми «20 хвилин з Володимиром Яворівським». *(2 год.)*

Література: 2, 3, 5.

Лабораторна №12. Інформаційно-аналітична програма: план, композиція, концепція, збирання інформації, визначення тем та спікерів. Правила побудови радіопрограми залежно від жанру, рубрикація, джінгли, анонси. Типові структурно-композиційні помилки. Робота з фактичним матеріалом. Перевірка, аналіз фактів, оформлення цитат. Причини помилок та методи їх усунення. *(2 год.)*

Лабораторна №13. Робота над екзаменаційною радіопрограмою. Тема. Жанри. Рубрики. Спікери. Написання тексту і підводок. Робота над музичним оформленням програми. *(2 год.)*

Лабораторна №14. Пілотний випуск авторської радіопередачі *(2 год.)*

Практична робота №6. Радіофільм. Написати фрагмент радіофільму про Героя України, соліста Паризької національної опери Василя Сліпака *(2 год.)*

Практична робота №7. Специфіка прямого ефіру. Послухати одну із художньо – публіцистичних програм Радіо «Культура». Проаналізувати відповідність джінглів тематиці програми, музичне оформлення, анонс, текст ведучого, розкриття теми, помилки у роботі ведучого ефіру.

Написати сценарій авторської програми. *(2 год.)*

7. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

7.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кіл-ть балів за одиницю	М 1		М2		М3		М4	
		кіл-ть одиниць	Макс. кіл-ть балів	Кіл-ть одиниць	Макс. кіл-ть балів	Кіл-ть одиниць	Макс. кіл-ть балів	Кіл-ть одиниць	Макс. кіл-ть балів
Відвідування лекцій	1	2	2	1	1	2	2	2	2
Відвідування лабораторних занять	1	3	3	4	4	4	4	3	3
Робота на лабораторному занятті	10	3	30	4	40	4	40	3	30
Відвідування практичних занять	1	1	1	2	2	2	2	2	2
Робота на практичному занятті	10	1	10	2	20	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	3	15	4	20	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом:			81		108		113		101
Макс. кіл-ть балів	403								
Розрахунок коефіцієнта	403:60=6,7								

7.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Змістовий модуль I. Радіо як різновид ЗМІ

Тема 1. Зробити моніторинг вітчизняного радіпростору. Обрати різні типи радіостанцій: розмовні, розмовно-музичні, молодіжні, музичні. Оцінити, на яку аудиторію вони націлені, які притаманні їм функції. Викласти власні міркування про переваги того чи іншого радіо. Аналіз сітки мовлення радіостанцій різних форматів. (2 год.) Оцінити програмування ефіру.

Тема 2. Робота зі звуком. Редагування і монтаж. Зробити запис одного короткого повідомлення в трьох локаціях з різними акустичними умовами. Наприклад, вулиця, приміщення, транспорт.... Викласти свої думки про різницю в звучанні і якості. Чи змінюється сприйняття залежно від обставин? (2 год.). Завантаження й налаштування програми Audacity. Послухати радіофільм Неллі Даниленко «Валерій Марченко. Дорога до вічності» і проаналізувати роботу журналіста, діалоги, музичне оформлення, якість монтажу.

Змістовий модуль II

Новини на радіо. Основні принципи та правила підготовки

Тема 3. Інформаційне повідомлення (2 год.). Опрацювання літератури. Написання новинного повідомлення, що включає синхрон і зробити його монтаж у програмі Audacity. Підготувати 4 інформаційних повідомлення на економічну, політичну, культурну (спортивну) тематику. Дотриматися принципу «перевернутої піраміди». Послухати кілька випусків «Новин» різних радіостанцій і проаналізувати: чи будь-яка подія є новиною? Яка інформація може вважатися новиною? Обґрунтувати. Якими джерелами інформації варто користуватися для впевненості в достовірності.

Тема 4. Верстка новинних випусків (4 год.). Опрацювання літератури. Послухати і проаналізувати кілька випусків «Новин» на Українському радіо, ВВС, «Радіо НВ». Охарактеризувати принцип побудови інформаційних повідомлень. Проаналізувати верстку інформаційного випуску.

Змістовий модуль III Інформаційні й аналітичні радіожанри

Тема 5. Інтерв'ю та його різновиди.(2 год.).

Опрацювання літератури. Послухати інтерв'ю на Українському радіо і «Радіо НВ» з відомими експертами та політиками. Проаналізувати роботу журналістів. Записати інтерв'ю з цікавою людиною. Зробити монтаж. Записати інтерв'ю на вулиці. Vox populi. І змонтувати.

Тема 6. Репортаж та його різновиди (2 год.). Опрацювання літератури. Знайти в ефірах радіостанцій резонансні репортажі. Проаналізувати динаміку, емоційність, роль кореспондента. Послухати репортаж в прямому ефірі на українських радіостанціях. Зробити аналіз роботи журналістів. Підготувати радіорепортаж, враховуючи вимоги: підводка, інтершуми, нарація, синхрони.

Тема 7. Аналітичний радіокоментар. (4 год.). Опрацювання літератури. Послухати аналітичні коментарі на одній із розмовних радіостанцій і проаналізувати компетентність експертів. Написати власний коментар. Записати в студії.

Змістовий модуль IV Аналітичні та художньо-публіцистичні програми на радіо

Тема 8. Радіофільм. (2 год.). Опрацювання літератури. Послухати радіофільм Неллі Даниленко «Валерій Марченко. Дорога до вічності» і проаналізувати роботу журналіста, діалоги, музичне оформлення, якість монтажу.

Тема 9. Робота над екзаменаційною програмою. Вивчити правила побудови радіопрограми залежно від жанру, рубрикація, джінгли, анонси. Послухати і проаналізувати програму журналістки Українського радіо Світлани М्याлик «Персона грата». Актуальність теми, добір гостя, підготовка ведучої. Написання тексту для начитування, редагування, монтажний план **(2 год.)**. Озвучення матеріалу в радіостудії, верстка й монтаж.

Тема 10. Пілотний випуск авторської радіопередачі (4 год.). Озвучення матеріалу в радіостудії.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Кожна самостійна робота оцінюється у 5 балів. Максимальне розкриття питання та виконання практичних завдань гарантує студентові отримання високої оцінки, що пізніше буде врахована у загальний рейтинг під час складання навчальної дисципліни на сесії.

Критерії оцінювання відповіді:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;

- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді
-

7.3. Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль відбувається у формі письмової контрольної роботи. Запитання та завдання добираються з тематики, яку вивчали під час практичних і самостійних занять продовж відповідного періоду. Робота складається з трьох теоретичних запитань, кожне з яких оцінюється максимум у 5 балів, та одного творчого завдання, найвища оцінка за яке 10 балів. Таким чином загальний максимальний бал МКР – 25 балів.

Максимальні бали студент отримує у випадку, якщо вірно відповів на теоретичні запитання, показав, що добре зрозумів пройдений на заняттях матеріал. У творчому завданні показав здатність застосовувати здобуті знання на практиці та продемонстрував креативність у його виконанні. Неповні відповіді, що демонструють прогалини в знаннях, на жаль, знижують бал.

Модульний контроль можна доповнити додатковим запитанням: "Яку тему ви б хотіли пройти ще раз і більш ґрунтовно для закріплення навичок?". Це запитання не оцінюється планово, але за активність, прагнення і виявлений інтерес студент може отримати "бонусних" 3 бали та покращити таким чином свою загальну оцінку.

7.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Для підсумкового оцінювання студенти мають підготувати й презентувати пілотний проєкт авторської радіопередачі відповідно до вимог і в такий спосіб продемонструвати здобуті теоретичні знання, а також практичні уміння й навички: процесу підготовки й оформлення сценарного замовлення й монтажного плану радіопередачі; моделювання інформаційних пріоритетів цільової аудиторії; методики підготовки й проведення радіоінтерв'ю; озвучення журналістського матеріалу радіопередачі відповідно до норм сучасної української літературної мови та вимог до радійних текстів; вибору новин з інформаційного потоку, редагування їх відповідно до формату радіостанції й професійних журналістських стандартів; верстки випусків новин; написання журналістських текстів різних жанрів для випуску в ефір радіопередач; основ монтажу аудіоматеріалу; роботи з технікою (диктофон, мікрофон, навушники) тощо.

**Критерії оцінювання завдання для семестрового контролю
з радіожурналістики:**

Вимоги	Пояснення вимог	Бали
Дотримання дедлайну	Робота розміщена на ресурсі й на перевірку надіслана мінімум за 2 тижні до іспиту (при порушенні дедлайну не нараховується). Є тизер (рекламна презентація проєкту на 1 хв.)	3
Хронометраж	30 хвилин (за порушення хронометражу не нараховується)	1
Відповідність документації	Сценарне замовлення (СЗ) і монтажний план (МП) оформлені відповідно до вимог (від 1 до 2)	2
Актуальна тема і проблема	У передачі порушено проблеми політичного, фінансово-економічного, соціального життя українського суспільства. У СЗ проаналізовано 3 передачі українського радіомовлення схожого спрямування і на основі цього підготовлено swot-аналіз. Підготовлено тематичний план передач на тиждень (5 випусків).	2 4
Логічна композиція, що розкриває задум і проблему передачі	Обов'язкові складники: Інтерв'ю (бесіда) із експертом - 10 хвилин (від 1 до 3) Інформаційно-аналітичний сюжет – 4-5 хвилин (від 1 до 3) Репортаж із місця події - 4-5 хвилин (від 1 до 3) Варіативні складники (1 на вибір) (від 1 до 3) Випуск новин – 3 хвилини; Огляд – 3 хвилини; Звіт про подію – 3 хвилини; Вокс-популі – 1 хвилина. Решту хронометражу можна підготувати відповідно до поставленого завдання.	3 3 3 4
Відповідність жанровим вимогам	Використані форми відповідають жанровим характеристикам	3
Відповідність мовлення	Мовлення журналістів грамотне, наближене до розмовного, але відповідає нормам сучасної української літературної мови (від 1 до 3) У МП проставлено наголоси в складних випадках (від 1 до 3)	3 3
	Відсутні складні для розуміння на слух конструкції, зокрема великі цифри, незнайомі абревіатури, маловживані слова іншомовного походження, терміни, діалектизми тощо (від 1 до 3)	3

Оцінка роботи учасника команди продюсером	Продюсер оцінює, наскільки активним і творчим був кожен <u>учасник</u> команди, чи вчасно виконував завдання тощо (від 1 до 3)	3
Загальна кількість балів	За певні види робіт оцінка може бути варіативною: від ... до....	40

7.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Назвіть основні відмінності сприйняття матеріалів на радіо, телебаченні, друкованій пресі та в інтернет-виданнях.
2. Які головні функції радіомовлення?
3. Охарактеризуйте нинішній стан радіопростору України. Які формати переважають в його структурі (розважальні, суспільно-політичні, просвітницькі тощо) і чи відповідає, на ваш погляд, це потребам суспільства?
4. Які ви знаєте виражальні засоби радіожурналістики? Назвіть їх.
5. Назвіть функції та їх відмінності у роботі радіожурналіста, ведучого та редактора на радіо. Які основні завдання і обов'язки редакторів?
6. Які ви знаєте жанри радіожурналістики? Дайте їх коротке визначення.
7. Назвіть характерні особливості жанрів радіожурналістики.
8. Що належить до інформаційних жанрів? Що таке інформаційний стиль?
9. Які основні вимоги до новин і подачі інформації взагалі? (стислість, оперативність, точність, повнота, баланс думок).
10. Сформулюйте правило "перевернутої піраміди" Напишіть приклад повідомлення, дотримуючись його.
11. Назвіть основні джерела інформації та способи перевірки її достовірності.
12. Чи можна ставити знак рівності між інформацією і новиною?
13. Верифікація інформації з соціальних мереж. Які основні помилки журналістів при їх використанні? Назвіть правила перевірки акаунтів.
14. Перерахуйте види випусків новин (загальні, тематичні, спеціальні, екстрені). Опишіть коротко особливості їх підготовки.
15. Дайте визначення поняття "факт" та назвіть критерії відбору фактів для випуску новин.
16. Специфіка підготовки й подачі розгорнутого інформаційного радіоповідомлення.
17. Що таке «синхрон»? Назвіть переваги і недоліки їх використання. Які основні вимоги?
18. Мова і стиль інформаційного повідомлення.
19. Коментар. Його призначення і структура? За/проти – аргументація, висновок. Подача коментарів.
20. Що таке інтерв'ю? дайте визначення та основні характеристики – метод, мета, джерела, діюча особа, кут зору, обсяг, якісні критерії, зміст.
21. Назвіть види радіоінтерв'ю та чим вони відрізняються. Проблемне, інформаційне, портретне і тд.
22. Назвіть етапи підготовки до інтерв'ю. (вибрати тему та об'єкт, встановити контакт, вивчити об'єкт, опрацювати документи, напрацювати список запитань).
23. Які типи запитань і як вибудувати їх послідовність? (закриті, відкриті, спеціальні).

24. Які засоби запису інтерв'ю, в тому числі он-лайн? Які переваги/недоліки особистісного контакту?
25. Назвіть відомі вам правила проведення інтерв'ю. Правила інтерв'ю Робіна Дея. Назвіть радіожурналістів, ведучих, чий стиль проведення інтерв'ю вам імпонує і чому? І, навпаки, назвіть приклад деструктивних бесід.
26. Особливості інтерв'ю в прямому ефірі. Як подбати про дотримання інформаційного законодавства та етичних засад?
27. Назвіть особливості інтерв'ю vox populi. Які є поради щодо залучення опитуваних? Вибір теми, формулювання запитань, вибір місця, поведінка під час опитування. Монтаж отриманих відповідей. У чому небезпека маніпуляцій?
28. Що таке репортаж? Назвіть основні типологічні ознаки радіорепортажу.
29. Назвіть види репортажу та критерії їх вибору. (протокольний, подієвий, проблемний, пізнавальний)
30. Назвіть відомі вам "закони" проведення репортажу. Головна ідея, динамічний початок, правило "10 секунд",
31. Розкажіть основні завдання роботи на місці події та етапи, елементи побудови репортажу.
32. Які особливості репортажу в «прямому етері»?
33. Що таке сторітелінг на радіо? Основні компоненти.
34. Актуальність і основні вимоги до висвітлення тематики збройних конфліктів. Пропагування патріотизму в радіопередачах. Репортажі з "гарячих точок".
35. Назвіть основні типи аналітичних матеріалів на радіо та вимоги до їх підготовки.
36. Дайте оцінку якості аналітики нинішнього радіопростору України. Як перевірити рівень і компетентність експертів? Що ви знаєте про "чорний список" експертів? Назвіть приклад осіб, які не варті довіри.
37. Дайте загальну характеристику художньо- публіцистичних жанрів радіомовлення. Назвіть типи матеріалів та основні вимоги до їх підготовки.
38. Що таке радіофільм? Назвіть вимоги, обов'язкові елементи, структуру – сильні початок і закінчення. Компоненти. Назвіть приклади. Чим запам'ятався радіофільм про дисидента Валерія Марченка?
39. Дискусійна панель, обговорення за круглим столом на радіо. Вимоги і ролі учасників.
40. Культура мови, як складова частина майстерності ведучого. Найпоширеніші мовні помилки в радіоефірі. Неправильні наголоси.
41. Лінгвістичні вимоги до радіотексту. Підготовка матеріалу до озвучення.
42. Правила роботи з мікрофоном, диктофоном, програмами автоматизації радіоефіру.
43. Монтаж програми. Приклади програмного забезпечення роботи з матеріалом. (Audacity, Cubase, vegas pro...)
 44. Поняття про ранкове шоу та його функції в ефірі.
 45. Поняття про вечірнє шоу та його функції в ефірі.

46. Створення концепції авторської програми: назва, хронометраж, періодичність, цільова аудиторія, жанр, форма проведення.
47. Як написати гарну підводку для радіо? Що найбільше може зацікавити радіослухача залишитися на вашій хвилі?
48. Роль авторського стилю. Радіотекст і радіомова.
49. Основні вимоги до ефірних текстів. Інтонація і смисли.
50. «Прямий ефір» на радіо і як його успішно провести?
51. Дайте характеристику: діджитал, подкасти і стрімінги на радіо. Що спільного і чим відрізняються?

7.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
відмінно	100-90
дуже добре	82-89
добре	75-81
задовільно	69-74
достатньо	60-68
незадовільно	0-59

8. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 120 год. , з них: У 3-му семестрі: 8 годин – лекції, 6 годин – практичні заняття, 14 годин – лабораторні заняття; 4 години - модульні контрольні роботи, 10 годин – самостійна робота. У 4-му семестрі: 6 годин – лекції, 8 годин – практичні заняття, 14 годин – лабораторні заняття, 4 години – модульні контрольні роботи, 16 годин – самостійна робота; 30 годин – семестровий контроль.

Модуль	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		
Назва модуля	Радіо як різновид ЗМІ			Новини на радіо. Основні принципи та правила підготовки		
Кількість балів	81б.			107б.		
Лекції	1	2		3		
Теми лекцій	<i>Вступ. Предмет, мета й завдання навчальної дисципліни "Радіожурналістика" Формати. Програмування ефіру - 1 б.</i>		<i>Специфіка радіомовлення і виражальні засоби - 1 б.</i>	<i>Інформаційні жанри радіожурналістики. Як пишуться новини на радіо. Основні джерела радіоповідомлень. Ознаки новин. Методи збирання інформації Особливості роботи інформаційних служб радіо. News House на Суспільному – 1б.</i>		
Теми практичних занять	<i>Вимоги до радійних текстів: чіткість, ясність, простота. – 1 б.</i>			<i>Підводки у випуску новин. Вимоги до підводки - 11б.</i>	<i>Основні джерела радіоповідомлень. Верифікація повідомлень – 11б.</i>	
Теми лабораторних занять	<i>Формати радіостанцій. Концепція розмовної радіостанції – 11 б.</i>	<i>Технічні засоби, цифрові технології та комп'ютерні програми для роботи на радіо Робота зі звуком. Редагування й монтаж. – 22 б.</i>		<i>Вимоги до новини на міжнародну тематику. Принцип "перевернутої піраміди" – 22 б.</i>	<i>Верстка новин в інформаційних випусках. Принципи і види верстки – 22б.</i>	
Самостійна робота	5 б.	5 б.		5 б.	10 б.	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		
Модуль	Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV		
Назва модуля	Інформаційні та аналітичні радіожанри			Аналітичні та художньо-публіцистичні програми на радіо		
Кількість балів	113б.			102 б.		
Лекції	4	5		6	7	
Теми лекцій	<i>Інтерв'ю та його різновиди. Коментар - 1 б.</i>		<i>Репортаж та його різновиди - 1 б.</i>	<i>Загальна характеристика художньо – публіцистичних жанрів – 1б.</i>		<i>Авторська програма на радіо – 1 б.</i>
Теми практичних занять	<i>Інтерв'ю та його різновиди. - 11 б.</i>		<i>Репортаж та його різновиди - 11 б.</i>	<i>Радіофільм – 11 б.</i>	<i>Специфіка прямого ефіру – 11 б.</i>	
Теми лабораторних занять	<i>Інтерв'ю та його різновиди. - 11 б.</i>	<i>Репортаж та його різновиди – 11 б.</i>	<i>Аналітичний радіокоментар ар. Журналістське розслідування – 22 б.</i>	<i>Інформаційно-аналітична програма: план, композиція, концепція, збирання інформації, визначення тем та спікерів. Правила побудови радіопрограми рубрикація, джінгли, анонси – 11 б..</i>	<i>. Робота над екзаменаційною радіопрограмою. Визначити головні міжнародні події. Жанри. Рубрики. Спікери. Написання тексту і підводок – 11 б.</i>	<i>Пілотний випуск авторської радіопередачі – 11б.</i>
Самостійна робота	5 б.	5 б.	10 б.	5 б.	5 б.	10 б.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		
Підсумковий контроль						

9. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Вайшенберг З. **Новинна журналістика: Навчальний посібник** / За загал. ред. В.Ф.Іванова. — К.: Академія Української Преси, 2011. — 262 с.
2. Вальтер фон Ла Рош. **Вступ до практичної журналістики: Навчальний посібник** / За загал. ред. В. Ф. Іванова та А. Коль. — К.: Академія Української Преси, 2005. — 229 с.
3. Лизанчук В. В. **Основи радіожурналістики: Підручник** / В.В. Лизанчук — К.: Знання, 2006. — 628 с.
4. Геннінг Носке. **Журналістика: що треба знати та вміти . Книжка для читання та підручник.** / Геннінг Носке Київ: Центр вільної преси, 2017. — 312 с.
5. Чекмишев О.В. **Основи журналістики. Навчальний посібник.** — К. ВЦ «Академія», 2021. — 166 с.
6. Єлісовенко Ю.П., Нагорняк М.В. **Радіовиробництво. Навчальний посібник.** — К.:ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф», 2017.—304 с.
7. Капелюшний А. **Редагування в ЗМІ. Підручник** /А. Капелюшний.—Л.,2005 р.
8. Каппон Р. **Настанови журналістам Асошіейтед Прес: Посібник**/ Р.Каппон. — К.:ВД «Києво – Могілянська академія», 2005 р.
9. Ларрі Кінг. **Як розмовляти з будь-ким, будь-коли і будь-де. Секрети успішного спілкування.** / Ларрі Кінг, Білл Гілбрейт. Пер. з англ. Н. Борис. Дніпро. Моноліт. 2019. — 204 с.
10. Гоян О. Я. **Основи радіожурналістики і радіоменеджменту: Підручник** / О.Я. Гоян. — К., 2004.—208 с.
11. Миронченко В. Я. **Основи інформаційного радіомовлення :** підручник / В. Я. Миронченко. — К. : ІЗМН, 1996. — 440 с.
12. Пенчук І. Л. **Види радіомовлення : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності "Журналістика" / І. Л. Пенчук. — З. :Гуманітарний університет "Запорізький інститут державного та муніципального управління", 2004. — 274 с.**
13. Пономарів О.Д. **Культура слова. Мовностилістичні поради.** / К. «Либідь», 2011.—272 с.
14. Бйорн Сташен. **Мобільна журналістика. Практичний посібник.** К. Центр вільної преси, 2021. — 258 с.
15. Михайлин Ігор. **«Основи журналістики».** Навчальний посібник. К. — Центр навчальної літератури, 2019. — 496 с.
16. Халлер Міхаель. **Репортаж. Навчальний посібник** /пер. з нім. В. Климченко, В. Олійник. — К. : Академія української преси, 2011. — 347 с.
17. Халлер Міхаель. **Інтерв'ю** / Міхаель Халер у співавторстві з Раймер Хінцпетер, Ульріх Цойчель, Хайнер Кеппелі. пер.: К. Макєєв, П. Демешко. . — К. : Академія української преси, 2008. — 403 с.
18. Халлер Міхаель. **Пошук і збір інформації: Навчальний посібник**/ За за гал. ред. В. Ф. Іванова та А. Коль. — К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси,

2006. – 308 с.

19. Анжеліка Досенко, Інга Погребняк. Інтернет-журналістика. Комунікативні маркери. Навчально-методичний посібник. К.- Центр навчальної літератури, 2020. 184 с.

20. Шнайдер Вольф., Рауе Пауль-Йозеф. Новий посібник з журналістики та онлайн-журналістики / Перекл. з нім. В. Климченко; за загал. ред. В. Іванова — К. : Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2014. — 358 с.

21. NPR Посібник з журналістської етики / Останнє оновлення: 2 травня, 2012 р. (Пер. С. Дьома) Здійснено в рамках проекту за підтримки Фонду розвитку українських ЗМІ Посольства США в Україні.

Додаткові ресурси:

22. Бабчук Е. Прямий ефір: з чого все починалось... Аналіз сучасного стану прямоефірних передач / Емма Бабчук // Ведучий у практиці сучасного радіомовлення : зб. навч.-метод. матеріалів. – К., 2006. – С. 9-19.

23. Борщевський С. Війна проти України. Другий фронт: гуманітарний / С. Борщевський. Слово Просвіти. – 2016. – 20 – 25 жовт.

24. Браун Д. Р., Файєрстоун Ч. М., Міцкевич Е. Теле/радіо новини та меншини. – К., 1996.

25. Головенко І. Виразальні засоби в інформаційних, аналітичних і художньо-публіцистичних радіожанрах / І. Головенко // Теле- та радіожурналістика. – 2016. – Вип. 15. – С. 135 – 141.

26. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. — Київ: ТОВ “Софія-А”, 2016. — 184 с.

27. Гоян О. Я. Інформаційно-музичне радіомовлення для молоді (з досвіду українського радіо) // Журналістика. Преса. Телебачення. Радіо. – 1991. – Вип. 23. – С. 30-40.

28. Єгоров О. Що сталося з українським радіомовленням / Єгоров Олександр // Говорить і показує Україна. – 2003. № 2.

29. Іванов В. Теоретико-методологічні основи вивчення змісту масової комунікації. – К., 1996.

30. Ільяхов М., Саричева М. Пиши, скорочуй. Як створити дієвий текст. /пер. Кобелецька О. – Київ: Фрс Україна, 2019. – 440 с.

31. Кагарлинський М. Добротворча енергетика радіо слова / М. Кагарлинський // Літературна Україна. – 1997. – 13 лют.

32. Качкан В.А., Лизанчук В.В. Особливості підготовки матеріалів для радіо і телебачення : навч. посібник / В. А. Качкан, В. В. Лизанчук. – Львів : Ред.-вид. група ун-ту, 1987. – 68 с.

33. Кузнецова О. Основи масової комунікації. – Львів, 1996.

34. Лизанчук В. В., Кузнецова О.Д. Методи збирання і фіксації інформації в журналістиці : навч. посібник / В. В. Лизанчук, О.Д.Кузнецова. – К. : НМК ВО при Міносвіти УРСР. – 1991. – 96 с.

- 35. Маєвська Н. П. Експеримент триває...** / Н. П. Маєвська // Деякі аспекти роботи і творчі проблеми ведучих радіопрограм: Збір. матеріалів наук.-практ. семінару з теорії та практики персоніфікованого радіомовлення. – К., 2001. – С. 27 – 33.
- 36. Маловічко О. Порівняльна характеристика диктора і ведучого радіограми** / О. Маловічко // Журналіст України. – 2002. – № 2.
- 37. Мірошниченко П. В. Звуковий образ радіомовлення як медіаефект** / В. П. Мірошниченко // наукові записки Інституту журналістики, 2013. – Т. 53. – С. 250-253.
- 38. Набруско В. Суспільне мовлення як виклики інформаційної доби** / В. Набруско // Теле- та радіожурналістика. – 2015. – Вип.14. – С. 69 – 76.
- 39. Нагорняк М. Інформаційне мовлення Національної радіокомпанії України : монографія** / М. Нагорняк. – К. : Видавництво ЛВК, 2008. – 132 с.
- 40. Нагорняк М. Нова ера в розвитку українського радіо** / М. Нагорняк // Українська журналістика – 99: Зб. наук. праць. – К.: ЦВП, 1999. – С. 155-158.
- 41. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови: Підручник.**/ 3-тє вид., пере- роб. і доповн. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2000. —248с.
- 42. Плачинда Галина. «Зрада vs Перемога».** / К. : Майстер книг, 2019. – 416 с.
- 43. Сербенська О. Роздумуючи про сутність радіо** / О. Сербенська // Теле- та радіожурналістика. – 2012. – Вип.11. – С. 316-325.
- 44. Шевчук І. Особливості національного мовлення: на прикладі окремо взятого регіонального державного радіо** / Ігор Шевчук // Ведучий у практиці сучасного радіомовлення: Зб. навчально-методичних матеріалів. – К., 2006. – С. 70-79.
- 45. Шкраб'юк П. Голоси нічні і денні на хвилях радіо «Незалежність»** / П. Шкраб'юк. – Львів : НВФ «Українські технології», 2009. – 222 с.
- 46. Радіофільм. Неля Даниленко.** Заслужена журналістка України, режисерка-постановниця, сценаристка. Серія радіофільмів «Світочі епохи».
<http://www.nrcu.gov.ua/prog-presenter.html?id=348>
- 47. “Зустрінемося на Драмї”.** Радіофільм журналістів Громадського радіо про знищення ворогом драмтеатру у Маріуполі.
<https://hromadske.radio/podcasts/my-ie-buly-y-budem-informatsiynny-maraton/zustrinemos-na-drami-radiofilm-pro-mariupolskyy-dramteatr>